

Impunitat

Dij, 15/04/2010 per Josep Roca

[Des de l'Amazònia occidental](#)

La setmana de Pasqua ha estat marcada aquí al Brasil per les fortes pluges caigudes a tota la regió de Rio de Janeiro, i pels més de dos centenars de morts que han causat. Inundacions, esllavissades com a conseqüència de les pluges, persones que perden la casa o, el que és pitjor, perden la vida, són coses que passen cada any a l'àrea metropolitana de Rio. Per desgràcia, estem molt acostumats a veure-ho, encara que els que vivim lluny d'aquella regió ho vegem només a través dels mitjans de comunicació.

Amb tot, aquesta vegada la magnitud de la desgràcia ha passat del que es podria considerar "normal" o fins i tot "rutinari". Dimarts de Pasqua al vespre les informacions ja parlaven de més de cent morts, i semblava, per totes les mesures de seguretat que s'havien pres, que la xifra pararia de créixer. Però l'edemà al vespre la pluja va fer esllavissar tot un barri construït sobre un gran abocador d'escombraries d'anys enrere. Ja fa vuit dies, i encara queden milers de tones d'escombraries per remoure i algunes desenes de cossos per trobar.

I això passa en un país que té prou recursos per poder oferir un mínim de dignitat humana a tothom, en una ciutat que es prepara per ser seu d'uns Jocs Olímpics. Des que sóc al Brasil he sentit que la majoria de favelas de Rio, on viuen centenars de milers de persones, estan construïdes en àrees d'alt risc, degut als forts pendents i a la poquíssima consistència del terreny en cas de pluja. Totes elles s'han constuït, i van creixent i naixent-ne de noves, de manera totalment il.lgal. Un cop l'ocupació del terreny i la construcció de "vivendes" o barraques és un fet consumat, els poders públics hi porten algun servei, urbanitzen algun carrer, i fins i tot arriben a avisar les famílies que viuen en llocs més perillosos que estan en una zona de risc, i que han de deixar el lloc. Les famílies no en solen fer cas; o, si marxen d'aquell lloc, és ocupat per d'altres que vénen al darrere.

I per què hi ha tantes favelas? No tinc pas una resposta exacta. Però ja fa uns seixanta anys que el sant bisbe Hélder Câmara escrivia que el procés de formació de favelas estava directament relacionat amb la falta de reforma agrària i de reforma urbana cròniques que el nostre país pateix. Amb una mica de voluntat política es podrien donar parcel.les de terra a milers de famílies de tradició agrícola que encara desitgen viure de la terra, però que per falta de perspectives van a malviure als suburbis de pobles i ciutats. I es podrien destinar també àrees urbanes per a construccions populars o perquè cada família s'hi pogués fer el seu habitatge. Però ens hem acostumat a no voler resoldre seriosament aquests problemes. Ja estem avesats amb el sofriment i la mort diàries dels pobres.

Falta voler-ho fer. Les nostres autoritats no es deixen commoure pels nombrosos morts que encara hi ha cada any en conflictes de terra en àrea rural. I no es deixaran commoure tampoc pels més de dos-cents morts de les darreres esllavissades de Rio. Tots els qui han mort són pobres, i els seus familiars no tindran mai condicions de demanar responsabilitats a ningú: la lluita per sobreviure ocupa tot el temps i totes les energies. Tothom sap, i fins els mitjans de comunicació diuen i escriuen públicament, qui són els culpables de la tragèdia, però els qui haurien d'actuar segueixen un vell adagi popular que diu: "deixem les coses tal com estan, i ja veurem com queden".

La societat es mobilitza, sempre que hi ha una desgràcia així, per ajudar generosament amb donacions de tota mena. Els polítics prometen molt i fan alguna coseta en els dies immediats que segueixen a la desgràcia.... I al cap de poc tornem a estar en la mateixa situació d'abans. Més ben dit, en una situació pitjor, perquè el nombre de favelas i de famílies que viuen en llocs considerats de risc augmenta cada dia.